

**Звіт за результатами громадського обговорення
проєкту оновленої Типової освітньої програми для 5-9 класів
закладів загальної середньої освіти**

1. Найменування органу виконавчої влади, який проводив обговорення

Міністерство освіти і науки України.

2. Зміст питання або назва документа, що виносилися на обговорення

На обговорення виносився проєкт оновленої Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, який розроблено з метою уніфікації рекомендованих підходів до розроблення закладами загальної середньої освіти освітніх програм на кожному циклі (адаптаційний цикл та цикл базового предметного навчання) базової середньої освіти.

Під час розроблення проєкту нової редакції Типової освітньої програми враховано гарантовані державою права щодо академічної, організаційної, фінансової і кадрової автономії закладів освіти, а також права педагогічних працівників на академічну свободу.

Громадське обговорення проводилося у формі електронних консультацій. Проєкт оновленої Типової освітньої програми було розміщено 06 червня 2024 р. в розділі «Громадське обговорення» офіційного веб сайту Міністерства освіти і науки України за покликанням: <https://mon.gov.ua/news/mon-proponuie-dlia-hromadskoho-obhovorennia-proiekt-onovlenoi-typovoi-osvitnoi-prohramy-dlia-5-9-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity?v=669f632f62b56>

Зауваження та пропозиції до проєкту були надіслані на електронну скриньку (svitlana.fitsailo@mon.gov.ua), розглядалися ті, що надійшли до 21.06.2024 р.

3. Інформація про осіб, що взяли участь в обговоренні

У ході обговорення проєкту оновленої Типової освітньої програми було отримано зауваження та пропозиції від: Національної академії педагогічних наук України, Департаменту освіти і науки Львівської ОВА, Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, Дитячого фонду ООН ЮНІСЕФ, ЗЗНВК 108, приватного освітнього закладу ТОВ «Софіївсько-Борщагівський ліцей «Софія», Ватутінського центру професійного розвитку педагогічних

працівників, відділу освіти Кропивницького району, закладів освіти Кропивницького району та м. Кропивницький, освітнього експерта Сергія Дятленка, начальника відділу освіти Ямницької ТГ Івано-Франківської області Наталії Винник, спільноти вчителів хімії відділу освіти Білоцерковської міської ради Київської області, Одеського ліцею № 68, спільнота педагогів філологічних дисциплін Івано-Франківської області, спільнота освітян мистецьких дисциплін Куяльницької громади Подільського району Одеської області, вчителів української мови, української літератури, зарубіжної літератури, історії, мистецтва, технологій, хімії, фізики, біології, географії, основ здоров'я, фізичної культури, авторів навчальних програм, громадян України.

4. Інформація про пропозиції, що надійшли до Міністерства освіти і науки України за результатами обговорення проєкту оновленої типової освітньої програми

За результатами громадського обговорення Плану заходів на вебсайті Міністерства освіти і науки України надійшло понад 300 пропозицій. Значна частина пропозицій була однакового змісту. Переважна кількість з них стосувалась зауважень щодо неприпустимості зменшення кількості годин, передбачених типовим навчальним планом на вивчення предметів, зокрема, української літератури, зарубіжної літератури, мистецтва, технологій, інтегрованого курсу соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі та пропозиції щодо збільшення кількості годин, передбачених типовим навчальним планом для вивчення історії, хімії, географії, біології, щодо інтегрованого вивчення предметів природничої освітньої галузі. Також надійшли пропозиції не вносити зміни у чинну Типову освітню програму для 5-9 класів; відкликати цей проєкт та організувати розроблення нового; пропозиції та зауваження, що не стосуються суті документа та/або регулюються іншими нормативними документами.

5. Інформація про рішення, ухвалені за результатами обговорення

Інформація про рішення, ухвалені за результатами обговорення представлена в таблиці, що наведена нижче.

У таблиці використовуються такі скорочення:

МНП - модельна навчальна програма.

ТНП - типовий навчальний план.

ТОП - типова освітня програма.

Державний стандарт - Державний стандарт базової середньої освіти

№	Адресант пропозиції	Частина документу, до якого надано пропозицію	Зміст пропозиції	Рішення щодо наданої пропозиції	Примітки / коментарі
1.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 1.	У Загальних положеннях нової Типової освітньої програми передбачити перехідний період для її упровадження: до 2027 року.	Відхилено	Упровадження оновленої ТОП не потребує перехідного періоду, оскільки вона не змінює підходи до створення освітньої програми закладу освіти і визначає кількість годин на реалізацію освітніх галузей у межах показників (мінімальних, максимальних) базового навчального плану Державного стандарту базової середньої освіти як і чинна Типова освітня програма для 5-9 класів
2.	Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації Львівський обласний інститут післядипломної	Розділ 4.	Дати визначення понять « навчальний предмет », « інтегрований курс », щоб було зрозуміло, чому, наприклад, «українська мова», «українська література», зарубіжна література» – це навчальні предмети, а їхня інтеграція – це уже не «інтегрований навчальний предмет», а «інтегрований курс» .	Враховано частково	Доповнити розділ 1 таким текстом: «У цій Типовій освітній програмі терміни вживаються у значенні, наведеному в Законах України “Про освіту”, “Про повну загальну середню освіту”, інших нормативно-правових актах»

	педагогічної освіти					
3.	<p>Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації</p> <p>Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти</p>	Розділ 4.	<p>Пояснити, на підставі чого відбувався розподіл годин між окремими предметами у межах освітньої галузі. Так, наприклад, більшість орієнтирів для оцінювання у мовно-літературній освітній галузі однакові для усіх навчальних предметів. Чому саме такий розподіл годин запропоновано у Типовому початковому плані?</p>	Взято до уваги	<p>Законом України «Про повну загальну середню освіту» (частина 17 статті 1) ТНП визначає рекомендований розподіл за роками навчання між навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення, послідовність їх вивчення, а також кількість годин на вивчення вибіркового освітнього компонентів, зокрема, навчальних предметів, курсів, інтегрованих курсів. Згідно зі статтею 11 зазначеного закону ТНП є обов'язковим складником ТОП, яка затверджується МОН.</p> <p>У запропонованому для громадського обговорення проекті типової освітньої програми розподіл навчального навантаження між освітніми галузями / освітніми компонентами здійснено на основі мінімальної кількості годин. Також визначено години, які можна перерозподіляти між різними освітніми галузями і</p>	

					використовувати для побудови різних освітніх траєкторій для різних класів (зокрема, однієї паралелі), збільшуючи кількість годин на ті освітні галузі, які є пріоритетними для здобувачів освіти в конкретному класі. Резерв годин також може бути використаний для вибіркового освітніх компонентів або для індивідуальної роботи, зокрема з подолання освітніх втрат. Рішення про перерозподіл годин між освітніми галузями, навчальними предметами та/або інтегрованими курсами ухвалює педагогічна рада, яка затверджує освітню програму закладу освіти.	
4.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,	Розділ 4.	Пояснити, звідки брати години на міжгалузеві інтегровані курси: з годин для перерозподілу чи з галузей? Якщо з галузей, години на які є у цьому резерві (до максимальної кількості), то у якій пропорції?	Враховано	Додано текст: «Міжгалузеві інтегровані курси включається до навчального плану освітньої програми за вибором закладу освіти як вибіркового освітній компонент за рахунок годин навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами».	

					Кількість навчальних годин, визначена у навчальному плані закладу освіти на вивчення вибіркового освітнього компонента, не включається до максимального показника, визначеного на ту чи іншу освітню галузь.	
5.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 4.	Уточнити, чи може бути виділена максимальна кількість годин на галузь + міжгалузевий курс?	Враховано	Кількість навчальних годин, визначена у навчальному плані закладу освіти на вивчення вибіркового освітнього компонента, зокрема, міжгалузевих інтегрованих курсів, не включається до максимального показника, визначеного на ту чи іншу освітню галузь.	Ві
6.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 4.	Уточнити: якщо для міжгалузевих курсів соціального, емоційного та етичного спрямування не виділено у Типовому навчальному плані годин для 7-9 класів, то чи може заклад освіти виділити на ці курси години з годин для перерозподілу?	Враховано частково	Доповнити проєкт таким текстом: «Заклад освіти може доповнювати навчальний план вибілковими освітніми компонентами. Для цих освітніх компонентів заклад освіти розробляє та/або використовує модельні навчальні програми /навчальні програми, які отримали гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки	

					України»/«Схвалено для використання в освітньому процесі» в установленому порядку.	
7.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 4.	«Безпековий практикум» запропонувати як міжгалузевий курс для Соціальної, Технологічної та Природничої галузей.	Враховано		
8.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 4.	Передбачити можливість створення інтегрованих внутрішньогалузевих та міжгалузевих курсів, крім тих, які зазначені в ТНП.	Враховано без внесення змін до проєкту	Така можливість була передбачена чинною ТОП і передбачена в проєкті. У розділі 5 проєкту ТОП є текст такого змісту: «Поданий у додатку 5 перелік модельних навчальних програм є базовим і може бути доповнений іншими модельними навчальними програмами, які отримують гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»	

9.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 4.	Забезпечити резерв годин для громадянської та історичної освітньої галузі. У запропонованому ТНП нема різниці між мінімальною та максимальною кількістю годин у 6-9 класах. Це єдина освітня галузь (крім фізичної культури), яка від 6 до 9 класу не має різниці між максимальною та мінімальною кількістю годин по галузі (Додаток 1, Додаток 2). У цьому випадку втрачається ідея надання мінімальної та максимальної кількості навчального часу.	Враховано		
10.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 4.	Передбачити у Додатку 3 інтегрований курс правознавства та громадянської освіти для 9 класу за рахунок збільшення годин на галузь.	Відхилено	Кількість годин на галузь визначається не типовою освітньою програмою, а державним стандартом.	
11.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 4.	У Типовому навчальному плані (Додатки 3, 4) для ГЮ інтегрований курс для 6-9 класів називається “Інтегрований курс історії”. Така назва суперечить концепції галузі у ДСБСО. У цьому документі освітні результати та базові знання зорієнтовані не на окремі предмети: історію України, всесвітню історію та громадянську освіту , - а саме на	Відхилено	«Інтегрований курс історії та громадянської освіти» є в типовому навчальному плані. Водночас є інтегрований курс історії та окремі предмети «Історія України», «Всесвітня історія» та «Громадянська освіта», що забезпечує автономію ЗЗСО у виборі освітніх компонентів.	

			їхню інтеграцію, тому цей курс повинен називатися «Інтегрований курс історії та громадянської освіти».			
12.	Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 4.	Передбачити можливість «концентрувати» години з одного циклу в один навчальний рік (наприклад, «Підприємництво і фінансова грамотність» - в одному класі) або інші можливі інтегровані курси в межах галузі чи між галузями). Це дозволить ефективніше використовувати навчальний час, уникнути 0,5-годинних навчальних предметів, щоб забезпечити якісну освіту. Це стосується і «Громадянської освіти».	Враховано частково	Доповнити розділ 4 таким текстом: «Навчальні предмети та інтегровані курси з навчальним навантаженням 0,5 години на тиждень можуть вивчатися протягом одного семестру».	
13.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 4.	Роз'яснити, що буде з міжгалузевими курсами «Економіка і право» та «Фізика і технології».	Взято до уваги	Модельні навчальні програми міжгалузевих інтегрованих курсів «Економіка і право» та «Фізика і основи техніки» на розгляд предметних комісій не надходили. У разі розроблення таких програм і отримання ними відповідного грифа вони будуть внесені в додаток 5.	
14.	Департамент освіти і науки Львівської обласної	Розділ 4.	Розширити перелік предметів для поділу на групи, наприклад: поділ на групи на уроках математики, робототехніки.	Відхилено	Не врегульовується цим документом. Розділ 6 доповнено текстом такого змісту: « Під час організації освітнього	

	державної адміністрації Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти				процесу здійснюється поділ класів на групи відповідно до наказу МОН від 20.02.2002 №128	
15.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 5.	Конкретизувати «долю» чинних модельних програм та підручників для 5-6 класів та затверджених модельних програм і підручників для 7-9 класів. Передбачити упровадження модельних програм, розроблених відповідно до вимог, поданих у цій ТОП, з 2027 року.	Враховано частково	Модельні навчальні програми, яким надано гриф “Рекомендовано Міністерством освіти і науки України”, включено у додаток 5 ТОП.	
16.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 5.	Вилучити речення <i>«Очікувані результати навчання учнів – це компетентності, яких набувають учні / учениці на певному етапі освітнього процесу»</i> . Очікувані результати подані у ДСБСО як загальні та конкретні результати і орієнтири для оцінювання. У додатку 2 до Державного стандарту не вказано, складовими яких компетентностей є ці результати. У Стандарті подано загальне визначення кожної з 11 компетентностей, але не описано, з яких знань, умінь і ставлень складається кожна компетентність.	Враховано		

			Тому доцільно вилучити також речення <i>«Це дасть змогу змодельовати навчальний поступ учня / учениці в набутті певної компетентності»</i> .			
17.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 5.	Вилучити речення <i>“За потреби формулювання очікуваних результатів навчання може бути конкретизовано чи уточнено з огляду на пропонований зміст”</i> . Це суперечить ДСБСО та обтяжує зміст модельної програми. Така конкретизація/деталізація доцільна у видах навчальної діяльності, а також на рівні календарно-тематичного планування чи планування уроку (реалізація академічної свободи вчителя).	Враховано		
18.	Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 5.	Запропонувати механізм реалізації пропозиції: <i>“Модельна навчальна програма з певного навчального предмета / інтегрованого курсу, яка реалізує частину обов’язкових результатів навчання в межах однієї освітньої галузі, повинна містити вказівку на інші модельні навчальні програми (одну або кілька), у поєднанні з якими вона охоплюватиме всі обов’язкові результати навчання цієї галузі”</i> . Яким чином при одночасному створенні модельних програм автори мають врахувати цю	Враховано		

			вимогу? Пропонуємо таке формулювання: “ <i>Модельні навчальні програми з певного навчального предмета / інтегрованого курсу, які реалізують частину обов’язкових результатів навчання в межах однієї освітньої галузі, повинні подаватися як комплект програм з узгодженими очікуваними освітніми результатами та повним покриттям базового змісту галузі</i> ”.			
19.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 5.	Замінити текст “ <i>Очікувані результати навчання в МНП окреслюються за роками навчання і повинні містити індексацію відповідних обов’язкових результатів навчання (орієнтирів для оцінювання) з певної освітньої галузі</i> ” на таке формулювання: “Очікувані результати навчання окреслюються за циклами навчання (з можливістю повторювати певні результати від теми до теми, з року в рік з огляду на їхню складність та час, необхідний для формування відповідних умінь) і повинні містити індексацію конкретних результатів з певної галузі ». Це дозволить скоротити обсяг модельних програм та	Відхилено	Оскільки: 1) очікувані результати навчання учнів мають відображати динаміку досягнення їх учнями у процесі навчальної діяльності; мати об’єктивні ознаки їх досягнення; бути спостережуваними та вимірюваними; 2) вимоги до обов’язкових результатів навчання в Державному стандарті базової середньої освіти найдокладніше розкрито в орієнтирах для оцінювання. Тому саме цей рівень конкретизації обов’язкових	

			запропонувати вчителям самостійно визначати за орієнтирами для оцінювання освітню траєкторію учня/учениці. Тобто очікуваними результатами у модельних програмах мають бути конкретні результати з ДСБСО, а не орієнтири для оцінювання.		результатів має слугувати основою для впорядкування послідовності досягнення очікуваних результатів навчання в МНП, що дає змогу авторам змодельовати навчальний поступ учнів.	
20.	Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 5.	Замінити текст: <i>«Пропонований зміст окреслює мінімальний обсяг знань, які учень / учениця здобуває за визначений період навчання у процесі досягнення очікуваних результатів, передбачених програмою для цього періоду. Обсяг пропонованого змісту має бути зорієнтованим на мінімальну кількість годин навчального навантаження, визначену на відповідний предмет чи інтегрований курс у типовому навчальному плані. Пропонований зміст має ґрунтуватися на базових знаннях з відповідної освітньої галузі(-ей), визначених Державним стандартом базової середньої освіти.»</i> на такий: «Пропонований зміст має ґрунтуватися на базових знаннях з відповідної освітньої галузі, які визначені Державним стандартом базової середньої	Враховано	Текст проєкту подати в такій редакції: «Пропонований зміст має ґрунтуватися на базових знаннях з відповідної освітньої галузі, які визначені Державним стандартом базової середньої освіти. Обсяг пропонованого змісту має бути достатнім для досягнення очікуваних результатів навчання, визначених модельною навчальною програмою для відповідного навчального предмета чи інтегрованого курсу». Обсяг пропонованого змісту має бути зорієнтованим на кількість годин навчального навантаження, визначену на відповідний предмет чи інтегрований курс у типовому навчальному плані.	

			<i>освіти. Обсяг пропонованого змісту має бути достатнім для досягнення очікуваних результатів навчання, визначених модельною навчальною програмою для відповідного навчального предмета чи інтегрованого курсу».</i>			
21.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 5.	Перелік модельних програм у частині громадянської та історичної освітньої галузі (Додаток 5) порушує не лише ДСБСО, але й Закон про загальну середню освіту (стаття 10-2, стаття 11-2, Розділ III) щодо вивчення певної освітньої галузі за адаптивним циклом (5-6 класи) та циклом базового вивчення предметів (7-9класи). Для ГЮ п.56 -60, Додаток 5 передбачає «інтегрований курс історії та громадянської освіти» лише для 5 класу, історію України, всесвітню історію та їх інтеграцію лише для 6-9 класів, що повертає до передньої моделі навчання (до впровадження НУШ та Закону про загальну середню освіту). Запровадження вивчення громадянської освіти та правознавства окремим курсом по 0,5 годин руйнує ідею освітньої	Відхилено	Надана пропозиція суперечить вимогам чинного законодавства щодо реалізації в освітній програмі закладу академічної свободи у виборі освітніх компонентів (Стаття 23, пункт 1 Закону України “Про освіту” : “Держава гарантує академічну, організаційну , фінансову і кадрову автономію закладів освіти”.	

			галузі в ДСБСО. Одногодинні чи півгодинні курси у сучасних умовах ускладнюють можливість формування компетентностей та наскрізних умінь послідовно та ефективно згідно з метою освітньої галузі ГІО та її компетентнісного потенціалу, та можливість засвоїти базові знання (додаток 17 ДСБСО). Оскільки загальні і конкретні результати, а також орієнтири для оцінювання стосуються галузі в цілому і розподіл їх між окремими навчальними предметами необґрунтований, тому у громадянській та історичній освітній галузі пропонуємо вивчення лише інтегрованих курсів у межах діапазону навчального часу, виділеного на освітню галузь.			
22.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 6.	Передбачити механізм реалізації інтегрованих міжгалузевих курсів кількома вчителями, оскільки інтеграція часто втрачається, якщо за курс відповідатиме лише один учитель-предметник.	Відхилено	Не врегульовується цим документом. Держава гарантує академічну, організаційну , фінансову і кадрову автономію закладів освіти (Стаття 23, пункт 1 Закону України “Про освіту”).	
23.	Львівський обласний	Розділ 6.	Запропонувати механізми (рекомендації) щодо реалізації на	Відхилено	Не врегульовується цим документом.	

	інститут післядипломної педагогічної освіти		практиці міжгалузевих курсів (зокрема, ведення відповідної документації на рівні школи).			
24.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 6.	У формулюванні « <i>Перелік навчальних предметів (інтегрованих курсів) для вивчення державною мовою у класі (групі) з навчанням мовами національних меншин, які є офіційними мовами Європейського Союзу, може бути розширений за рішенням закладу освіти. Таке рішення рекомендовано ухвалювати на підставі письмового звернення двох третин батьків учнів класу (групи)</i> ». вилучити останнє речення « <i>Таке рішення рекомендовано ухвалювати на підставі письмового звернення двох третин батьків учнів класу (групи)</i> ». Такий механізм нібито розширення переліку навчальних предметів для вивчення державною мовою насправді блокує рішення Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо врахування експертної оцінки Ради Європи та її органів стосовно прав національних меншин (спільнот) в окремих сферах», у якому право збільшувати кількість предметів	Враховано		

			для навчання державною мовою надається закладу освіти.			
25.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 7.	<p>Щодо <i>«відстеження навчального поступу учня / учениці в оволодінні ним / нею компетентностями за кожною освітньою галуззю на кожному етапі навчання...»</i>.</p> <p>Оскільки ні в Державному стандарті, ні в жодному іншому документі не описані складові (знання, уміння, ставлення) заявлених 11 компетентностей, то проблематично «відстежувати навчальний поступ в оволодінні компетентностями», тим більше «за кожною освітньою галуззю».</p> <p>Якщо ж ідеться про Додатки у Державному стандарті, у яких описано компетентнісний потенціал галузей і про ті кілька умінь і ставлень з кожної компетентності, які там виділені, то так і треба написати в ТОП: <i>«відстеження навчального поступу учня / учениці в оволодінні ним / нею компетентностями, визначеними за кожною освітньою галуззю у додатках «Компетентнісний потенціал», на кожному етапі навчання...»</i>.</p>	Враховано		
26.	Львівський обласний інститут	Розділ 7.	Пояснити, що таке <i>«показники вимірювання орієнтирів для оцінювання»</i> .	Взято до уваги		

	післядипломної педагогічної освіти					
27.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 7.	Пояснити, що означає «встановлювати відповідності між вимогами до загальних результатів навчання, визначеними Державним стандартом, орієнтирами для їх оцінювання і показниками їх вимірювання». Адже орієнтири для оцінювання відповідають загальним результатам у Державному стандарті.	Взято до уваги		
28.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 7.	Роз'яснити положення абзацу 1,3 пункту 7: “Оцінювання результатів навчання учнів / учениць з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов’язкового освітнього компонента типового навчального плану здійснюють <u>відповідно до загальних критеріїв оцінювання та галузевих критеріїв, у яких ураховано характеристики груп загальних результатів навчання відповідної освітньої галузі</u> ”. У Державному стандарті нема окремих груп загальних результатів. У модельних навчальних програмах очікуваними результатами є орієнтири для оцінювання. Тому галузеві критерії повинні	Відхилено	Загальні результати – це спільні для всіх рівнів (класів) результати навчання. У державному стандарті споріднені загальні результати об’єднані в групи результатів. Кожний загальний результат описано через конкретні результати навчання (визначають навчальний поступ за освітніми циклами – 5-6-й та 7-9-й класи) і орієнтири для оцінювання, які найдокладніше розкривають вимоги до обов’язкових результатів навчання.	

			враховувати характеристики груп не загальних результатів, а орієнтирів для оцінювання (або конкретних результатів, якщо буде прийняте рішення, що саме вони повинні бути очікуваними результатами у Модельних навчальних програмах).			
29.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 7.	Окремий абзац присвятити Свідоцтву досягнень. Запропонувати, щоб групи результатів у Свідоцтві досягнень своїми назвами відповідали тим групам, які подані у ДСБСО.	Відхилено	Врегулюється іншим документом	
30.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 7.	Уточнити, яким чином враховувати у Свідоцтві досягнень для кожного циклу (року?) навчання освітні результати інтегрованих міжгалузевих курсів?	Відхилено	Врегулюється іншим документом.	
31.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 7.	Роз'яснити абзац 7 пункту 7 щодо «видів діяльності, результати яких підлягають оцінюванню». Хто має визначати ці види діяльності?	Відхилено	Законодавством встановлено, що оцінювання результатів навчання учнів на предмет їх відповідності вимогам навчальної програми, вибір форм, змісту та способу оцінювання здійснюють педагогічні працівники закладу освіти. Отже види діяльності, які підлягають	

					оцінюванню, визначає учитель.	
32.	Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти	Розділ 7.	<p>Абзац 8 пункту 7 “Оцінювання результатів навчання учнів / учениць здійснюють відповідно до вимог модельних навчальних програм із застосуванням таких способів і засобів: усного (опитування індивідуальне, групове тощо); письмового (окремі навчальні завдання, зокрема тестові з використанням ІТ, перекази тощо, а також діагностувальні роботи, диктанти); практичного (дослід, практична робота, навчальний проєкт, учнівське портфоліо, спостереження, робота з картами, заповнення таблиць, побудова схем, моделей з використанням електронних засобів навчання тощо); комплексного, що поєднує різні способи й засоби оцінювання, кілька змістових одиниць певної програмової теми / частини теми (якщо тема велика за обсягом) / кількох тем чи розділу і передбачають оцінювання (за кількома групами результатів або їхніми складниками).</p> <p>запропонувати у такій редакції: <i>“Оцінювання результатів навчання учнів /</i></p>	Враховано частково	<p>Нова редакція: «Оцінювання результатів навчання учнів / учениць здійснюють відповідно до вимог ДСБО та створених на його основі модельних навчальних програм із застосуванням різних способів і засобів оцінювання»</p>	

			<i>учениць здійснюють відповідно до вимог ДСБО та створених на його основі модельних навчальних програм із застосуванням різних способів і засобів для визначення досягнення груп освітніх результатів або їх складників, а також змістових одиниць певної програмової теми / частини теми (якщо тема велика за обсягом).</i>			
33.	Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації		<i>Пропонуємо МОНУ відкликати цей проект та організувати розроблення нового</i>	Відхилено	Головна мета запропонованих змін — зробити типову освітню програму більш гнучкою для впровадження різноманітних навчальних планів, варіативних інтегрованих курсів або навчальних предметів чи їхнього комбінування. Окрім того, оновлений типовий навчальний план дасть змогу закладам освіти передбачити навчальні години для подолання освітніх втрат. У запропонованому для громадського обговорення проекті типової освітньої програми розподіл навчального навантаження між освітніми галузями / освітніми компонентами здійснено на основі	

					<p>мінімальної кількості годин. Також визначено години, які можна перерозподіляти між різними освітніми галузями і використовувати для побудови різних освітніх траєкторій для різних класів (зокрема, однієї паралелі), збільшуючи кількість годин на ті освітні галузі, які є пріоритетними для здобувачів освіти в конкретному класі. Резерв годин також може бути використаний для вибіркового освітніх компонентів або для індивідуальної роботи, зокрема з подолання освітніх втрат. Рішення про перерозподіл годин між освітніми галузями, навчальними предметами та/або інтегрованими курсами ухвалює педагогічна рада, яка затверджує освітню програму закладу освіти.</p>
34.	Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації	Розділ 4	<i>Пропонуємо МОНУ відкликати цей проєкт та організувати розроблення нового, який:</i> описує, звідки брати і як рахувати години на вибіркового освітньої програми, консультації та групові заняття. Обов'язково	Враховано	Додано текст: «Вибірковий освітній компонент реалізується за рахунок годин для перерозподілу навчального навантаження між освітніми компонентами.

			<p>слід зазначити, чи має право ЗЗСО включати у вибірковий компонент курси, навчальні програми яких розроблені самими вчителями, місцевими авторськими колективами, чи мають ці програми мати гриф МОНУ</p>		<p>Кількість навчальних годин, визначена у навчальному плані закладу освіти на вивчення вибірових освітніх компонентів, не включається до максимального показника, визначеного на ту чи іншу освітню галузь.</p> <p>Консультації та групові заняття зорганізуються за рахунок годин для перерозподілу навчального навантаження між освітніми компонентами.</p> <p>Заклад освіти укладає власний робочий навчальний план як частину освітньої програми закладу освіти в який за рахунок годин перерозподілу навчального навантаження між освітніми компонентами може включати курси за вибором.</p> <p>Для цих курсів заклад освіти використовує навчальні програми, які отримали гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»/ «Схвалено для використання в освітньому процесі» в установленому порядку</p>	
--	--	--	---	--	--	--

35.	Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації	Розділ 5	<p><i>Пропонуємо МОНУ відкликати цей проєкт та організувати розроблення нового, який:</i> формулює системні вимоги до модельних навчальних програм та передбачає вибір ЗЗСО цих програм на конкурсній основі. Вибір підручника має залежати від вибору програми, а не навпаки, як є сьогодні. Рекомендовані МОН модельні навчальні програми учителі встигнуть не тільки самостійно проаналізувати, а й обговорити. Тому свідомо вибиратимуть ту з модельних програм, яка забезпечує їхнім учням найкращі результати навчання. Лише заміна конкурсу підручників на конкурс програм припинить практику вибору програм через вибір підручника, адже у стислі терміни глибоко проаналізувати десятки поданих на конкурс підручників педагоги не можуть. Тож обирають дидактичні розробки відомих їм авторів або підручники, у яких закладено старі, зрозумілі їм підходи</p>	Відхилено	Змінено назву додатку 6 проєкту ТОП на “Вимоги до МНП” Питання вибору закладами освіти підручників ТОП не врегульовує. Зауважуємо, що: підручники розробляються до певних МНП, тому порядок їх вибору має бути саме таким, як зазначено в пропозиції; до однієї МНП може бути розроблено декілька підручників, тому заміна конкурсу підручників на конкурс програм не вплине на процес вибору підручників педагогами.	
36.	Департамент освіти і науки Львівської обласної	Розділ 5.	<p><i>Пропонуємо МОНУ відкликати цей проєкт та організувати розроблення нового, який:</i> зазначає, що пропонований зміст предмета (інтегрованого курсу)</p>	Враховано		

	державної адміністрації		має ґрунтуватися на базових знаннях з відповідної освітньої галузі, які визначені Державним стандартом базової середньої освіти. Обсяг пропонованого змісту має бути достатнім для досягнення очікуваних результатів навчання, визначених модельною навчальною програмою для відповідного навчального предмета чи інтегрованого курсу			
37.	Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації	Додатки 3, 4	Пропонуємо МОНУ відкликати цей проєкт та організувати розроблення нового , який: запроваджує для галузі «Громадянська та історична освіта» модель навчання, запропоновану у «Концептуальних засадах реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти». Ця модель передбачає перехід до єдиного україноцентричного курсу історії; запровадження вивчення цього курсу концентрами, пріоритетне залучення в зміст історичної освіти таких сюжетів світової (насамперед європейської) історії, які, з одного боку, мали вирішальний вплив на перебіг подій в Україні, а з іншого – здатні сьогодні показати, як Україна представлена у світі, яким є внесок	Взято до уваги	ТОП укладена відповідно до чинних нормативних документів.	

			<p>українства в загальний культурний/цивілізаційний поступ людства; запровадження у профільній школі поряд з єдиним загальноосвітнім україноцентричним курсом історії низки історичних спеціальних курсів для поглибленого вивчення актуальних (суспільно значущих за нинішніх обставин) історичних подій, явищ і процесів, а також тематики, зорієнтованої на потреби ринку праці; використання історичного матеріалу як джерела для пізнання загальнолюдських і національних/громадянських цінностей, забезпечення громадянської освіти. Пропонуємо залишити у навчальних планах оновленої Типової освітньої програми тільки глобальний (за висловом Я. Грицака) курс історії України, який може також називатися «Історія: Україна і світ», інтегрований галузевий курс «Історія України і громадянська освіта» та міжгалузевий «Основи громадянської освіти, правознавства та економіки». Останні два мають вивчатися з урахуванням соціальної складової, яка визначена в обов'язкових результатах навчання і навчальних</p>			
--	--	--	--	--	--	--

			годинах галузі «Соціальна і здоров'язбережна освіта»			
38.	Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації	Розділ 6.	<i>Пропонуємо МОНУ відкликати цей проєкт та організувати розроблення нового</i> , який: передбачає можливість реалізації інтегрованих галузевих та міжгалузевих курсів кількома вчителями – фахівцями з навчальних предметів, проблематика-тематика яких складає зміст цих курсів; описує механізм організації навчання та розподілу годин навчального навантаження між цими вчителями	Відхилено	ТОП не врегулює це питання	
39.	Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації	Розділ 7	<i>Пропонуємо МОНУ відкликати цей проєкт та організувати розроблення нового</i> , який: містить доступний і детально розписаний механізм діагностування процедури формувального і підсумкового оцінювання навчальних досягнень учнів, загальні критерії оцінювання навчальних досягнень, зразки інструментів формувального оцінювання, формат Свідоцтва досягнень	Відхилено	ТОП не врегулює ці питання	
40.	Департамент освіти і науки Львівської обласної	Розділ 7	до нього [проєкту ТОП] слід також включити вимогу передбачити у модельних навчальних програмах опис оцінювання очікуваних	Враховано без внесення змін до проєкту.	У Додатку 6 до проєкту ТОП, де йдеться про вимоги до модельних навчальних програм, зазначено: «У прикінцевій частині МНП	

	державної адміністрації		результатів навчання з предмета (інтегрованого курсу).		має бути описано стратегію, методичні підходи до спільної діяльності вчителя й учнів щодо досягнення очікуваних результатів навчання з навчального предмета / інтегрованого курсу, окреслено специфічні для предмета / інтегрованого курсу методи і технології навчання, запропоновано орієнтовні ресурси, необхідні для досягнення мети, використання різних систем оцінювання (серед яких формувальне та підсумкове), інструментарій для оцінювання тощо».	
41.	Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації	Розділ 7	Пропонуємо у відповідному розділі ТОП записати «Оцінювання результатів навчання учнів/учениць здійснюють відповідно до вимог ДСБСО та створених на його основі модельних навчальних програм із застосуванням різних способів і засобів для визначення досягнення груп освітніх результатів або їх складників, а також змістових одиниць певної програмової теми / частини теми (якщо тема велика за обсягом)».	Враховано	Нова редакція: «Оцінювання результатів навчання учнів / учениць здійснюють відповідно до вимог ДСБСО та створених на його основі модельних навчальних програм із застосуванням різних способів і засобів.»	

42.	Національна академія педагогічних наук України	Додатки 1,2,3,4	<p>В документі є ряд позицій які не відповідають Державному стандарту базової середньої освіти. Наприклад, збільшено мінімальну кількість годин на соціальну і здоров'язбережувальну освітню галузь у 8, 9 класах. Державним стандартом визначено сумарну кількість мінімальних годин на 7-9 класи: 105 год, цим проєктом (додаток 1, 2, 3, 4) закладається: 127, 5 год. Зменшено максимальну кількість годин на мистецьку освітню галузь: Державним стандартом визначено сумарну кількість максимальних годин на 7-9 класи: 245 год, цим проєктом (додаток 1, 2, 3, 4) закладається: 210 год. Подібні неузгодженості є в інформатичній, громадянській та історичній освітніх галузях.</p> <p><u>Пропозиція:</u> потрібно внести зміни до Базового навчального плану Державного стандарту базової середньої освіти. Для якісного оновлення розподілу навчального навантаження потрібно також узгоджене внесення змін і до Санітарного регламенту.</p>	Враховано	Внесені зміни у додатки 1-4 відповідно до державного стандарту.	
43.	Національна академія педагогічних наук України		У зв'язку з тим, що в Законі про повну загальну середню освіту містяться неузгоджені формулювання, варто визначитись	Відхилено	Державним стандартом визначена мінімальна і максимальна кількість годин на галузь. Отже ТНП має	

		<p>чи є загальний обсяг навчального навантаження частиною типового навчального плану чи це окремий пункт освітньої програми, чи години розподіляються між освітніми галузями за роками навчання чи між навчальними предметами (інтегрованими курсами) за роками навчання.</p> <p>У ст. 1 вказано, що типовий навчальний план - складник типової освітньої програми, що визначає загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти (в навчальних годинах), його рекомендований розподіл за роками навчання між навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення, послідовність їх вивчення, а також кількість годин на вивчення вибіркових освітніх компонентів, зокрема, навчальних предметів, курсів, інтегрованих курсів;</p> <p>У ст. 11. вказано, що Типова освітня програма має містити: загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної</p>		відобразити кількість годин, виділену на певну освітню галузь.	
--	--	---	--	--	--

			<p>середньої освіти (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання;</p> <p>перелік варіантів типових навчальних планів та модельних навчальних програм;</p> <p><u>Пропозиція:</u> загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання подавати в окремих таблиць (додаток 1 і 2) (узгодивши його і Базовим навчальним планом стандарту!!!). Із типового навчального плану прибрати колонку «Назва освітньої галузі», не робити штучного поділу на інтегровані курси, міжгалузеві інтегровані курси і навчальні предмети, оскільки усі названі позиції – це способи реалізації змісту про що достатньо вказати у переліку модельних навчальних програм.</p>			
44.	Національна академія педагогічних наук України	Розділ 4?6?	Заявлена гнучкість є декларативною, оскільки знову обмежує можливість закладів освіти дійсно реалізувати міжгалузеву інтеграцію, наприклад	Враховано частково	Доповнити проєкт текстом: 1. Заклад освіти може доповнювати навчальний план вибірковими освітніми компонентами, не вказаними	

			<p>упроваджувати курс АРТ-технології (мистецтво і технології), курс «Громадянська і правова освіта» (або Економіка і право), або інтегрувати деякі питання соціальної і здоров'язбережувальної галузі у ті предмети, які дійсно забезпечують вивчення питань здоров'я, безпеки і добробуту. <u>Пропозиція:</u> розширити можливість закладів освіти укрупнювати дрібні курси як складники/розділи/модулі повноцінно інтегрованих курсів.</p>		<p>в додатку 5, в межах годин навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами. Для цих освітніх компонентів заклад освіти розробляє / використовує навчальні програми, які отримали гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»/«Схвалено для використання в освітньому процесі» в установленому порядку.</p> <p>2. Навчальні предмети та інтегровані курси з навчальним навантаженням 0,5 години на тиждень можуть вивчатися протягом одного семестру.</p>	
45.	Національна академія педагогічних наук України		<p>Документ переобтяжено методичними коментарями. Пропозиція: надати чітку структуру документу, що скрадатиметься власне із типової освітньої програми і методичних рекомендації щодо укладання на її основі освітньої програми закладу освіти</p>	Взято до уваги	<p>Основні рекомендації і зауваги щодо складання навчального плану закладом освіти викладено в проекті ТОП.</p>	
46.	Національна академія педагогічних наук України		Надаємо варіант оновленої ТОП.	Взято до уваги		

Наведені далі пропозиції та рішення щодо них сформовано на основі порівняльного аналізу проєкту ТОП (далі проєкту), пропонованого для громадського обговорення та варіанту оновленої ТОП від НАПН України					
47.	Національна академія педагогічних наук України	Розділ 1/Вступна частина	<i>Вилучити розділ 1 «Загальні положення», натомість сформувавши розділ «Пояснювальна записка», у який перенести частину абзаців розділу 1 «Загальні положення». Пояснювальну записку подати перед загальною назвою документу та його змістом.</i>	Відхилено	По перше, у пропонованій редакції розділ «Пояснювальна записка» стоїть перед назвою документу, якого він стосується, тому не зрозуміло, до чого вона і що пояснює. По-друге, зміст пояснювальної записки на 99% скопійовано з розділу 1 проєкту ТОП «Загальні положення», а отже їх зміст не викликає в авторів пропозицій занепокоєння чи сумнівів. Пропонована технічна перестановка частин тексту ТОП лише ускладнить її розуміння та вносить дисбаланс у структуру, яка, до речі, відповідає структурі чинної ТОП у цій частині (наявність розділу «Загальні положення» і відсутність розділу «Пояснювальна записка»)
48.	Національна академія педагогічних наук України	Розділ 1/Вступна частина	<i>З тексту розділу 1 «Загальні положення» вилучити абзаци Типова освітня програма окреслює обов'язкові та рекомендовані підходи до розроблення закладами</i>	Відхилено	

			<p>загальної середньої освіти та використання ними в освітній діяльності освітніх програм на кожному циклі (адаптаційний цикл та цикл базового предметного навчання) базової середньої освіти. Для реалізації мети повної загальної середньої освіти, а також належної організації освітнього процесу кожен заклад освіти розробляє та використовує в освітній діяльності освітню програму. Вона може бути розроблена окремо для кожного рівня (циклу) повної загальної середньої освіти або ж бути наскрізною, розробленою для декількох рівнів освіти. Відповідне рішення ухвалює педагогічна рада закладу освіти.</p>			
49.	Національна академія педагогічних наук України	Розділ 1/Вступна частина	<p>Зміст вступного розділу доповнити текстом: Згідно Закону України «Про повну загальну середню освіту» Типова освітня програма – це документ, що містить комплекс освітніх компонентів, які забезпечують досягнення учнями результатів навчання, визначених державним стандартом (стандартом спеціалізованої освіти) для відповідного рівня повної загальної середньої освіти.</p>	Враховано		

50.	Національна академія педагогічних наук України	Розділ 1/Вступна частина	<p>Зміст вступного розділу доповнити текстом:</p> <p>Заклад освіти розробляє та використовує в освітній діяльності освітню програму, розроблену на основі цієї Типової освітньої програми, затвердженої наказом МОН України, або на основі освітніх програм, розроблених суб'єктами освітньої діяльності, науковими установами, фізичними чи юридичними особами і затверджених Державною службою якості освіти.</p> <p>Рішення про використання закладом освіти освітньої програми, розробленої на основі типової освітньої програми або іншої освітньої програми, приймається педагогічною радою закладу освіти.</p> <p>Освітня програма закладу освіти може бути для окремого рівня (циклу) повної загальної середньої освіти або наскрізною - для декількох рівнів освіти.</p> <p>Цей документ містить власне Типову освітню програму та додатки / зноски які окреслюють обов'язкові та рекомендовані підходи до розроблення закладами загальної середньої освіти та</p>	Враховано частково без унесення змін у проєкт	<p>У проєкті щодо вказаної пропозиції є текст:</p> <p>«Для реалізації мети повної загальної середньої освіти, а також належної організації освітнього процесу кожен заклад освіти розробляє та використовує в освітній діяльності освітню програму. Вона може бути розроблена окремо для кожного рівня (циклу) повної загальної середньої освіти або ж бути наскрізною, розробленою для декількох рівнів освіти. Відповідне рішення ухвалює педагогічна рада закладу освіти.»</p> <p>Згідно з частиною четвертою статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту» освітня програма, розроблена не на основі типової освітньої програми, підлягає затвердженню центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти у порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади у сфері</p>	
-----	--	--------------------------	---	--	--	--

			використання ними в освітній діяльності освітніх програм на кожному циклі (адаптаційний цикл та цикл базового предметного навчання) базової середньої освіти.		освіти і науки. Освітня програма, розроблена не на основі типової освітньої програми, підлягає затвердженню центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти у порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.	
51.	Національна академія педагогічних наук України	Розділ 1/Вступна частина	Абзац «Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (далі – Типова освітня програма) застосовується для:» подати в такій редакції: «Ця Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (далі – Типова освітня програма) затверджується наказом Міністерства освіти і науки України і застосовується для:»	Враховано		
52.	Національна академія педагогічних наук України	Розділ 2 «Вимоги до осіб...»	Доповнити текстом «Відповідно до Закону України «Про освіту» метою повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання	Враховано		

			впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Досягнення цієї мети забезпечується через формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.»			
53.	Національна академія педагогічних наук України	Розділ 3 «Загальний обсяг ...»	Доповнити текстом « ¹ Заклад освіти у освітній програмі вказує лише номер додатку цієї Типової освітньої програми, яким визначено загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання.»	Відхилено	У додатку 1(2) заклад освіти зазначає ту загальну кількість годин, яка виділена навчальним планом закладу освіти на освітні галузі, що відображає як заклад освіти використав години для перерозподілу навчального навантаження.	
54.	Національна академія педагогічних наук України	Розділ 4 «Типові навчальні плани»	Текст проекту замінити на Типові навчальні плани (додатки 3, 4) містять: розподіл навчального навантаження (в навчальних годинах) за роками навчання між навчальними предметами (інтегрованими курсами) , обов'язковими для вивчення, послідовність їх вивчення, а також кількість годин на вивчення	Враховано частково	Розділ 4 доповнено текстом: Заклад освіти розробляє навчальний план, що ґрунтується на одному з варіантів типових навчальних планів цієї типової освітньої програми.	

			<p>вибіркових освітніх компонентів, зокрема, навчальних предметів, курсів, інтегрованих курсів.</p> <p>Типові навчальні плани сформовано для:</p> <ul style="list-style-type: none"> - закладів з навчанням українською мовою (додаток 3); - класів (груп) з навчанням мовою корінного народу або національної меншини чи з навчанням українською мовою та вивченням мови корінного народу або національної меншини (додаток 4). <p>²Заклад освіти розробляє навчальний план, що ґрунтується на одному з варіантів типових навчальних планів цієї типової освітньої програми. Рекомендації щодо розроблення навчального плану і розподілу годин вказано у додатку 6.</p>			
55.	Національна академія педагогічних наук України	Розділ 5 «Модельні навчальні програми»	<p>Вилучити текст.</p> <p>Орієнтовна послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів – це реалізація на основі розгортання змісту навчального предмета / інтегрованого курсу визначених стандартом вимог до обов’язкових результатів навчання учнів / учениць у процесі формування і</p>	Враховано частково	Вилучено текст: “Очікувані результати навчання учнів – це компетентності, яких набувають учні / учениці на певному етапі освітнього процесу. Очікувані результати навчання відображають обов’язкові результати навчання (загальні, конкретні,	

		<p>застосування компетентностей у навчальній діяльності.</p> <p>Очікувані результати навчання учнів – це компетентності, яких набувають учні / учениці на певному етапі освітнього процесу. Очікувані результати навчання відображають обов’язкові результати навчання (загальні, конкретні, орієнтири для оцінювання) з відповідної освітньої галузі, визначені Державним стандартом базової середньої освіти.</p> <p>Очікувані результати навчання учнів мають відображати поступ у розвитку певного вміння чи ставлення, тобто представляти послідовність його формування в динаміці освітнього процесу, ураховуючи логіку й наступність викладу змісту навчального предмета / інтегрованого курсу.</p> <p>Оскільки в Державному стандарті базової середньої освіти вимоги до обов’язкових результатів навчання найдокладніше розкрито в орієнтирах для оцінювання, саме цей рівень конкретизації обов’язкових результатів має стати</p>		<p>орієнтири для оцінювання) з відповідної освітньої галузі, визначені Державним стандартом базової середньої освіти”.</p>	
--	--	---	--	--	--

		<p>основою для впорядкування послідовності досягнення очікуваних результатів навчання. Це дасть змогу змоделювати навчальний поступ учня / учениці в набутті певної компетентності. За потреби формулювання очікуваних результатів навчання може бути конкретизовано чи уточнено з огляду на пропонований зміст.</p> <p>Очікувані результати навчання в МНП окреслюються за роками навчання і повинні містити індексацію відповідних обов'язкових результатів навчання (орієнтирів для оцінювання) з певної освітньої галузі.</p> <p>Усі обов'язкові результати навчання, визначені Державним стандартом базової середньої освіти в межах певної освітньої галузі, можуть бути реалізовані одним чи кількома навчальними предметами / інтегрованими курсами, для кожного з яких створюється модельна навчальна програма. Модельна навчальна програма з певного навчального предмета / інтегрованого курсу, яка реалізує частину обов'язкових результатів навчання в межах однієї освітньої галузі, повинна містити вказівку на інші модельні</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>навчальні програми (одну або кілька), у поєднанні з якими вона охоплюватиме всі обов'язкові результати навчання цієї галузі.</p> <p>Орієнтовна послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів забезпечується відповідним пропонованим змістом навчального предмета / інтегрованого курсу і може бути структурована за змістовими лініями, розділами, темами тощо.</p> <p>Пропонований зміст окреслює мінімальний обсяг знань, які учень / учениця здобуває за визначений період навчання у процесі досягнення очікуваних результатів, передбачених програмою для цього періоду. Обсяг пропонованого змісту має бути зорієнтованим на мінімальну кількість годин навчального навантаження, визначену на відповідний предмет чи інтегрований курс у типовому навчальному плані. Пропонований зміст має ґрунтуватися на базових знаннях з відповідної освітньої галузі(-ей), визначених Державним стандартом базової середньої освіти.</p> <p>Та текст</p>			
--	--	--	--	--	--

			Визначені в МНП рекомендовані види навчальної діяльності повинні узгоджуватися з очікуваними результатами та пропонованим змістом.			
56.	Національна академія педагогічних наук України	Розділ 5. «Модельні навчальні програми»	Додати текст Керуючись законодавством (стаття 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту») привертаємо увагу керівників закладів освіти, що педагогічні працівники закладу освіти обирають модельні навчальні програми на певний цикл повної загальної середньої освіти і не можуть змінювати їх в середині циклу, зокрема при переході від 5-го до 6-го класу, чи від 7-го до 8-го класу, оскільки кожна з модельних навчальних програм має особливості щодо реалізації вимог стандарту до результатів навчання на кожному циклі. Водночас, для класів, які розпочинають навчання на новому циклі повної загальної середньої освіти в подальших роках, можуть бути обрані модельні навчальні програми інших авторів.	Враховано		

57.	Національна академія педагогічних наук України	Розділ 7.	<p>Додати текст</p> <p>Об'єктом оцінювання є результати навчання - знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, <i>які можна ідентифікувати, спланувати, виміряти і оцінити та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.</i></p> <p>Основними функціями оцінювання результатів навчання учнів/ учениць є формувальна (діагностувальна, коригувальна, орієнтувальна, мотиваційно-стимулювальна, розвивальна, прогностична, виховна) та констатувальна.</p>	Відхилено	Врегулюється іншим документом.	
58.		Розділ 7.	<p>Додати текст</p> <p>«Заклад освіти може самостійно визначати інструментарій оцінювання, зокрема шкали оцінювання (із таблицею переводу підсумкового оцінювання за 12 бальною шкалою)».</p>	Враховано	Нова редакція: «Річне оцінювання здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються у свідоцтві досягнень, що видається учневі щороку. Заклад освіти може самостійно визначати	

					інструментарій оцінювання, зокрема шкали оцінювання (із таблицею переведення підсумкового оцінювання за 12 бальною шкалою).»	
59.	Національна академія педагогічних наук України	Розділ 7.	Абзац «Підсумкове оцінювання здійснюють за групами результатів навчання, що передбачені Державним стандартом базової середньої освіти».	Враховано	Нова редакція: «Підсумкове семестрове оцінювання здійснюють за групами результатів навчання, що передбачені Державним стандартом базової середньої освіти».	
60.	Національна академія педагогічних наук України	Розділ 7.	Вилучити текст «Оцінювання передбачає організацію діяльності учнів / учениць задля отримання даних про стан досягнення учнем / ученицею результатів навчання, визначених учителем для певного уроку / системи уроків з певної програмової теми / розділу на основі освітньої програми закладу освіти».	Враховано		
61.	Національна академія педагогічних наук України	Розділ 7.	Текст Основними видами оцінювання результатів навчання учнів / учениць, що проводить заклад освіти, є формувальне, підсумкове оцінювання та державна підсумкова атестація. Замінити на	Відхилено	Пропозиція містить логічну суперечність: у першому абзаці йдеться про розмежування формувального та підсумкового оцінювання, водночас у другому абзаці зауважено те, що поточне і	

			Основними видами оцінювання результатів навчання учнів / учениць, що проводить заклад освіти, є формувальне, поточне та підсумкове оцінювання (тематичне, семестрове, річне та державна підсумкова атестація). Поточне і підсумкове оцінювання (те, що коригується – тематичне і семестрове) є формувальним.		підсумкове оцінювання є формувальним.	
62.	Національна академія педагогічних наук України	Додаток 1	Додати рядок «Всього на обов'язкові освітні компоненти»	Відхилено	Цей пункт не передбачений оновленим форматом таблиці розподілу загального обсягу навчального навантаження для закладів із навчанням українською мовою	
63.	Національна академія педагогічних наук України	Додаток 2	Додати рядок «Всього на обов'язкові освітні компоненти»	Відхилено	Цей пункт не передбачений оновленим форматом таблиці розподілу загального обсягу навчального навантаження для закладів з навчанням мовою корінного народу або національної меншини поряд з державною мовою чи з навчанням українською мовою та вивченням мови корінного народу або національної меншини	
64.	Національна академія педагогічних наук України	Додаток 1	Змінити кількість годин на соціальну та здоров'язбережувальну галузь (див. додаток 1) у 8 та 9 класі	Враховано		

65.	Національна академія педагогічних наук України	Додаток 1	Змінити кількість годин на громадянську та історичну освітню галузь (див. додаток 1) у 5-9 класах	Враховано		
66.	Національна академія педагогічних наук України	Додаток 1	Змінити кількість годин на інформатичну освітню галузь у 5 та 6 класах (див. додаток 1)	Враховано		
67.	Національна академія педагогічних наук України	Додаток 3	Подати в надісланій редакції (див. додаток 3)	Відхилено		
68.	Національна академія педагогічних наук України	Додаток 4	Сформувати за надісланим зразком додатка 3 в надісланій редакції (див. додаток 3)	Відхилено		
69.	Національна академія педагогічних наук України	Додаток 5	Додати колонку з назвою (індексом галузі), яку реалізує відповідна модельна навчальна програма.	Враховано		
70.	Національна академія педагогічних наук України	Додаток 6	Додати рекомендації із укладання навчального плану Кількість годин на вивчення окремих предметів та інтегрованих курсів у додатках 3 та 4 наведена в межах <i>мінімального</i> показника, що дає змогу закладу освіти самостійно використовувати резерв навчального часу (різницю між мінімальною і максимальною кількістю годин) на збільшення кількості годин на обов'язкові	Враховано частково	Розділ 4 проекту, який стосується типового навчального плану, доповнити текстом у такій редакції: Кількість годин на вивчення окремих предметів та інтегрованих курсів у додатках 3 та 4 наведена в межах <i>мінімального</i> показника, що дає змогу закладу освіти самостійно використовувати резерв	

		<p>освітні компоненти (навчальні предмети/інтегровані курси) до <i>максимального</i> показника в межах галузі (відповідно до додатків 1, 2) або перерозподіляти їх на вибірккові освітні компоненти / проведення індивідуальних консультацій і групових занять.</p> <p>Цей механізм заклад освіти може використовувати для побудови різних освітніх траєкторій для різних класів однієї паралелі, збільшуючи кількість годин на ті освітні галузі, які є пріоритетними для здобувачів освіти в конкретному класі.</p> <p>Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей у навчальному плані закладу загальної середньої освіти не повинна перевищувати загальну річну кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи), визначену базовим навчальним планом, з дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження учнів.</p> <p>Заклад освіти визначає перелік навчальних предметів та/або інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також предмети / курси</p>		<p>навчального часу (різницю між мінімальною і максимальною кількістю годин) на збільшення кількості годин на обов'язкові освітні компоненти (навчальні предмети/інтегровані курси) до <i>максимального</i> показника в межах галузі (відповідно до додатків 1, 2) або перерозподіляти їх на вибірккові освітні компоненти / проведення індивідуальних консультацій і групових занять.</p> <p>Інший текст, наведений у цій пропозиції, є в проекті документу.</p>	
--	--	--	--	---	--

			вибіркового освітнього компоненту з урахуванням освітніх потреб учнів, що відображається у навчальному плані освітньої програми закладу освіти.			
71.	Національна академія педагогічних наук України	Додаток 7	Назву додатка сформулювати в такій редакції «Вимоги до розроблення модельних навчальних програм і укладання навчальних програм»	Враховано	- Назва додатка 6 у такій редакції «Вимоги до модельних навчальних / навчальних програм»	
72.	Сергій Дятленко	Додатки 1-4	В таблицях навчальних планів (додатки 1-4) рядок «Години навчального навантаження для перерозподілу в межах максимального показника між освітніми компонентами / для вибіркового освітніх компонентів / проведення індивідуальних консультацій, групових занять та проєктної діяльності» назвати «Години навчального навантаження для перерозподілу» (чи по іншому), а в тексті надати роз'яснення на що ці години можуть бути використані. Це варто зробити для того, щоб фінансисти (на державному чи місцевому рівнях) їх не «перевели» в розряд «варіативних» та не виключили з	Враховано		

			фінансування і, як наслідок, з освітніх програм закладів освіти.			
	Сергій Дятленко	Додаток 5	Передбачити МНП міжгалузевого курсу “Графічна грамотність” (технології, образотворче мистецтво, література), спрямований на формування в учнів вміння читати тексти за схемами, графіками, таблицями.	Взято до уваги	Формування вміння читати схеми, графіки, таблиці передбачено вимогами державного стандарту різних освітніх галузей і має бути реалізовано в МНП відповідних предметів. Водночас МНП курсу ”Графічна грамотність”, у разі розроблення і отримання відповідного грифа, може бути включена в перелік МНП типової освітньої програми.	
	Сергій Дятленко	Розділ 5	Вилучити норму про подвійну верифікацію нових МНП (гриф МОН + внесення змін до Типової освітньої програми. Достатньо отримання грифа	Враховано		
	Сергій Дятленко		Передбачити чітке визначення та розподіл інтегрованих курсів. Уточнити програми яких курсів може затверджувати педрада? Чи замінили такі курси “курси за вибором”? Як взаємодіють між собою інтегровані курси і навчальні предмети (в п.5 додатку 3 вони ототожнюються)	Взято до уваги	ТОП не врегульовує зазначені питання	
	Світлана Стринадько, Анжела Нікітіна,		Залишити без змін чинну типову освітню програму	Відхилено	Головна мета запропонованих змін — зробити типову освітню програму більш	

	Світлана Король, Пецюх А., Кузьмич Л., та інші				гнучкою для впровадження різноманітних навчальних планів. Окрім того, оновлений типовий навчальний план дасть змогу закладам освіти виділити години на роботу з подолання освітніх втрат.	
	Тетяна Кльокта	Додатки 3-4	Замінити таблицю із кількістю годин на тиждень з розрахунку мінімального навантаження на таблицю з рекомендованою кількістю годин (можна вказати в дужках мінімум і максимум, як то було раніше). Або доповнити освітню програму такою таблицею.	Відхилено	Відповідно до пункту 26 Державного стандарту кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі, визначає заклад освіти в межах заданого діапазону «мінімального» та «максимального» навчального навантаження. Заклад освіти створюючи освітню програму закладу може використовувати рекомендовану базовим навчальним планом державного стандарту кількість годин для окремих або для всіх навчальних предметів.	
	Надя		Запровадити по програмі спарені уроки математики. Розвантажити домашні завдання	Відхилено	Не врегульовується цим документом. Ці питання належать до компетенції закладу освіти	
	Денесюк Ю.		Звернути увагу на поділ класів на групи. Неможливо вивчати	Відхилено	Не регламентується цим документом.	

			іноземну мову якісно, коли в класі 27 осіб. Має не перевищувати 15-18 осіб.			
	Лілія Отрошко		Розглянути можливість удосконалити програми але не за рахунок годин	Взято до уваги	У проєкті ТОП доповнено розділ 5 щодо модельних навчальних програм (далі - МНП) та додано додаток 6, в якому описуються вимоги до МНП. Внесення цих змін має на меті удосконалення процесу розроблення МНП.	
	Н. Диміна		Змінити програму читання з української і зарубіжної літератур.	Взято до уваги	Не врегульовується цим документом. З метою удосконалення навчальних програм з української/зарубіжної літератури міністерством заплановано розроблення Концептуальних засад вивчення предметів мовно-літературної освітньої галузі	
	Спільнота педагогів філологічних предметів Івано-Франківської області, Кузьменко Л., Полевая О., Тарсевич Н, Отрошко Л, Ірина К., Сулима С., Ковальчук С.,	Додаток 3-4	Не зменшувати кількість тижневих годин на предмети українська мова, українська література, зарубіжна література	Відхилено	У Типовому навчальному плані проєкту Типової освітньої програми кількість годин на тиждень визначена з розрахунку мінімального навчального навантаження базового навчального плану Державного стандарту. Відповідно до пункту 26 Державного стандарту кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої	

<p>Иваниш О., Верцінська І., Паламар М., Нелина Т., Пецюх А., Груша О., Карпова Н., Юсенко І., Решетіло Н.,Капалда С., Полева О., Москалюк О., Галина, Надзьон Н. Осташко Т., Ковальчук Я., Стецяк В., Омельченко А., Джангобекова Т., Базій В., Карпова Т., Богдана, Паркулаб М., Коломієць Т., Диптан О., Лазоренко М.,Бойко С., Туз Т., Півторак В., Тараненко Т., Хлипавка Л., Литовченко Л., Щорба Н., Харчун С., Дідух І., Цвігун М., Аршулик Т., Головін А.,</p>				<p>галузі, визначає заклад освіти в межах заданого діапазону «мінімального» та «максимального» навчального навантаження. Заклад освіти може збільшувати запропоновану типовим навчальним планом кількість годин за рахунок годин перерозподілу. Заклад освіти укладає власний робочий навчальний план як частину освітньої програми закладу освіти, в якому може збільшувати кількість годин на вивчення освітньої галузі, або її окремого компонента (навчального предмета и інтегрованого курсу) за рахунок годин перерозподілу. Резерв навчальних годин у кожній освітній галузі може бути перерозподілений закладом освіти між освітніми компонентами цієї освітньої галузі.</p>	
---	--	--	--	--	--

	<p>Наумушкіна В., Красюк І., Шалагінова В., Новак Ю., Колесник- Рождественська В., Ташоян С., Шевченко Н.</p>					
	<p>Побузький ліцей, Ліцей “Європейська освіта”,</p>	<p>Додаток 1</p>	<p>Повернути графу “рекомендоване” в Додатку 1 до чинної Типової освітньої програми для 5-9 класів, де рекомендувати визначити мінімальне навчальне навантаження на тиждень у мовно- літературній освітній галузі - 11 годин</p>	<p>Відхилено</p>	<p>У Типовому навчальному плані проекту Типової освітньої програми кількість годин на тиждень визначена з розрахунку мінімального навчального навантаження базового навчального плану Державного стандарту. Відповідно до пункту 26 Державного стандарту кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі, визначає заклад освіти в межах заданого діапазону «мінімального» та «максимального» навчального навантаження. Заклад освіти створюючи освітню програму закладу може використовувати рекомендовану базовим навчальним планом державного стандарту кількість годин для окремих або для всіх освітніх галузей.</p>	

	<p>Відділ освіти Кропивницького району, Трепівський ліцей, Фортечна гімназія м. Кропивницький, Преображенська гімназія, Академічна гімназія м. Кропивницький, Ватутінський центр професійного розвитку педагогічних працівників. Ліцей “Лідер” м. Кропивницький, гімназія “Інтелект” м. Кропивницький</p>	<p>Додаток 3-4</p>	<p>Не зменшувати кількість годин на вивчення української і зарубіжної літератури</p>	<p>Відхилено</p>	<p>У Типовому навчальному плані проекту Типової освітньої програми кількість годин на тиждень визначена з розрахунку мінімального навчального навантаження базового навчального плану Державного стандарту. Відповідно до пункту 26 Державного стандарту кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі, визначає заклад освіти в межах заданого діапазону «мінімального» та «максимального» навчального навантаження.</p>	
	<p>Шевченко Н., Ліцей “Лідер” м. Кропивницький, гімназія “Інтелект” м. Кропивницький</p>	<p>Спільнота педагогів філологічних предметів Івано-Франківської області, Спільнота педагогів філологічних</p>	<p>Не інтегрувати курси</p>	<p>Відхилено</p>		

		предметів Івано- Франківської області,				
	Ліцей “Сокіл” Кропивницької міської ради, Богданівський ліцей імені І.Г. Ткаченка Суботівської сільської ради Кропивницького району	Додаток 3-4	Збереження фіксованої кількості годин на вивчення української та зарубіжної літератур	Відхилено	У Типовому навчальному плані проекту Типової освітньої програми кількість годин на тиждень визначена з розрахунку мінімального навчального навантаження базового навчального плану Державного стандарту. Відповідно до пункту 26 Державного стандарту кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі, визначає заклад освіти в межах заданого діапазону «мінімального» та «максимального» навчального навантаження	
	Ковальчук Я.,		Програми гуманітарних наук пронизати спільними темами	Взято до уваги	Не врегульовується цим документом.	
	Химинець Л.	Додаток 3	На іноземну мову - 2 год, на зарубіжну літературу - 1,5, на українську мову - 2 год.	Взято до уваги	У ТНП проекту ТОП кількість годин на тиждень визначена з розрахунку мінімального навчального навантаження базового навчального плану державного стандарту. Заклад освіти укладає власний робочий навчальний план як частину освітньої	

					<p>програми закладу освіти. Відповідно до пункту 26 Державного стандарту кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі, визначає заклад освіти в межах заданого діапазону «мінімального» та «максимального» навчального навантаження. Кількість навчальних годин на вивчення окремих предметів/інтегрованих курсів визначає заклад освіти в межах навчальних годин визначених освітньою програмою для відповідної освітньої галузі у додатках 1-2.</p>
	Харченко О.	Додаток 3	Виділити години на фінансову грамотність, яка дуже актуальною на сьогоднішній день	Враховано без внесення змін до проєкту	Типовим навчальним планом передбачено вивчення фінансової грамотності у 8 та 9 класах у рамках предмета “Підприємливість і фінансова грамотність.
	Осницька Н., MAESTRO YUREC	Розділ 4 Додаток 3-4	Не варто давати розподіл годин на вибір закладу освіти	Відхилено	Передбачено нормативними документами. Відповідно до пункту 26 Державного стандарту кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі, визначає заклад освіти в межах заданого діапазону

					«мінімального» та «максимального» навчального навантаження.
	Кузьмич Л.		Звертається увага на ризики щодо запровадження оновленої типової освітньої програми в сільських школах. Зокрема використання резервних годин.	Взято до уваги	ТОП передбачені не резервні години, а години для перерозподілу навчального навантаження між освітніми компонентами, які заклад освіти використовувати для побудови різних освітніх траєкторій для різних класів (зокрема, однієї паралелі), збільшуючи кількість годин на ті освітні галузі, які є пріоритетними для здобувачів освіти в конкретному класі. Години для перерозподілу навчального навантаження також можуть бути використані для вибіркового освітніх компонентів або для індивідуальної роботи, зокрема з подолання освітніх втрат. Рішення про перерозподіл годин між освітніми галузями, навчальними предметами та/або інтегрованими курсами ухвалює педагогічна рада, яка затверджує освітню програму закладу освіти.

	Осницька Н.	Додаток 3-4	У 5-6 класах залишити “Пізнаємо природу”	Взято до уваги	Курс “Пізнаємо природу” концептуально є інтегрованим як і курс “Довкілля” ти “Природничі науки”, які були визначені у типовому навчальному плані чинної типової освітньої програми. У типовому навчальному плані проєкту пропонується уніфікована назва і надається уточнення щодо назв курсів, через які може реалізовуватися цей інтегрований курс. Текст доповнено: “у природничій освітній галузі для 5 - 6 класів інтегрований курс може реалізовуватись за однією з рекомендованих модельних навчальних програм (“Пізнаємо природу”, “Довкілля”, “Природничі науки”), для 6 класу може бути обрано один із вищезазначених курсів (за умови, що модельна навчальна програма цього курсу охоплює географічний складник) або один з інтегрованих курсів природничої освітньої галузі і географію (за умови, що модельна навчальна програма	
--	-------------	-------------	--	-----------------------	---	--

					інтегрованого курсу природничої освітньої галузі не охоплює географічного складника)	
	Пецюх А., Осницька Н., Нестеренко М., Калиновська К., Немашкало О., Косий Д., Виноградова Л., Логай В., Бевз О.	Додаток 3	Не зменшувати години на вивчення географії	Відхилено	У Типовому навчальному плані проекту Типової освітньої програми кількість годин на тиждень визначена з розрахунку мінімального навчального навантаження базового навчального плану дебржавного стандарту. Заклад освіти укладає власний робочий навчальний план як частину освітньої програми закладу освіти в якому за рахунок годин перерозподілу може збільшувати кількість годин на вивчення освітньої галузі, або її окремого компонента (навчального предмета, інтегрованого курсу) які є пріоритетними для здобувачів освіти в конкретному класі.	
	Спільнота освітян мистецьких дисциплін Куяльницької громади	Додатки 3-4	Не зменшувати години на мистецтво	Відхилено	У Типовому навчальному плані проекту Типової освітньої програми кількість годин на тиждень визначена з розрахунку мінімального	

<p>Подільського району Одеської області, інші учителі мистецької освітньої галузі (Приходько М., Сидорчук І., Москалюк О., Опанасенець І., Рафаловський В., Аникієнко І., Савченко В., Булах В., Тунік С., Коваленко В., Горошнук А., Шеремета О., Деркач Т., Леонід, Мойсенець М., Богаченко О., Скліпис В., Козин С., Шамановська Л., Бузюрова А., Дишко В., Буторіна О., МагМаст, Демків М., Калуш В., Миронів Л., Балаушко О., Гук Ж., Ранюк Л., Бардакова І., Фоменко В., Голуб О., Лінник</p>				<p>навчального навантаження базового навчального плану державного стандарту. Заклад освіти укладає власний робочий навчальний план як частину освітньої програми закладу освіти в якому за рахунок годин перерозподілу навчального навантаження може збільшувати кількість годин на вивчення освітньої галузі, або її окремого компонента (навчального предмета, інтегрованого курсу) які є пріоритетними для здобувачів освіти в конкретному класі, в межах заданого державним стандартом «максимального» навчального навантаження.</p>	
---	--	--	--	--	--

	Г., Гринишина Л., Добриніна О.					
	Таран О.	Додатки 3-4	Збільшити кількість годин на вивчення історії, української мови і літератури, зарубіжної літератури та інших важливих дисциплін для розвитку дітей.	Взято до уваги	Заклад освіти укладає власний робочий навчальний план як частину освітньої програми закладу освіти в якому за рахунок годин перерозподілу навчального навантаження може збільшувати кількість годин на вивчення освітньої галузі, або її окремого компонента (навчального предмета, інтегрованого курсу) які є пріоритетними для здобувачів освіти в конкретному класі, в межах заданого державним стандартом «максимального» навчального навантаження.	
	Вавринюк О.,	Додатки 3-4	Пропонується проводити уроки мистецтва кожного дня.	Відхилено	Заклад освіти укладає власний робочий навчальний план як частину освітньої програми закладу освіти в якому за рахунок годин перерозподілу навчального навантаження може збільшувати кількість годин на вивчення освітньої галузі, або її окремого компонента (навчального предмета, інтегрованого	

					курсу), які є пріоритетними для здобувачів освіти в конкретному класі, в межах заданого державним стандартом «максимального» навчального навантаження.	
	Островський Ю.		Програма предмета “Мистецтво” має бути доопрацьована з урахуванням реалій сьогодення, позбавлена корифеїв, що одночасно є причетними до мокшанської духовної культури	Взято до уваги	Не врегульовується цим документом	
	Марчук В.		У програмі не передбачено на правовому рівні відповідальності здобувачів освіти, які свідомо не бажають вчитися, у вигляді обов'язкового опрацювання навчального матеріалу.	Відхилено	Не врегульовується цим документом.	
	Рудик О.		Припинити запроваджувати будь-які деформації освіти до вирішення фундаментальної проблеми шкільної освіти	Відхилено	Пропозиція не стосується документа, який обговорюється	
	Добродумова Л.		Проект не враховує навчання дітей у ліцях спортивного профілю	Взято до уваги	Відповідно до частини 1 статті 21 Закону України “Про освіту” освіта спортивного спрямування відноситься до спеціалізованої освіти. Її здобуття забезпечують заклади спеціалізованої	

					освіти. Заклади спеціалізованої освіти здійснюють освітню діяльність за власними освітніми програмами, у тому числі наскрізними, або типовими освітніми програмами, що затверджуються державними органами, до сфери управління яких належать відповідні заклади освіти (за 5 кон про освіту, стаття 21, частина 7)
Корнійчук В., Корнієвська О., Тима О., Дмитро, Альохіна А., Партика Н., Мазун О., Елькіна А., Дідькун Л., Мостова Р., Кащук Т.	Додатки 3-4	Не зменшувати години на освітню галузь “Технології”	Відхилено	У Типовому навчальному плані проекту Типової освітньої програми кількість годин на тиждень визначена з розрахунку мінімального навчального навантаження базового навчального плану державного стандарту. Заклад освіти укладає власний робочий навчальний план як частину освітньої програми закладу освіти в якому за рахунок годин перерозподілу навчального навантаження може збільшувати кількість годин на вивчення освітньої галузі, або її окремого компонента (навчального	

					предмета, інтегрованого курсу), які є пріоритетними для здобувачів освіти в конкретному класі, в межах заданого державним стандартом «максимального» навчального навантаження. Крім того у навчальний план заклад освіти може включати міжгалузеві інтегровані курси, які містять технологічний освітній компонент.
	Іволін І.	Додаток 3-4	Залишити в 9 класі правознавство 1 годину на тиждень	Взято до уваги	У Типовому навчальному плані проекту Типової освітньої програми кількість годин на тиждень визначена з розрахунку мінімального навчального навантаження базового навчального плану державного стандарту. Заклад освіти укладає власний робочий навчальний план як частину освітньої програми закладу освіти в якому за рахунок годин перерозподілу навчального навантаження може збільшувати кількість годин на вивчення освітньої галузі, або її окремого компонента (навчального предмета, інтегрованого

					курсу), які є пріоритетними для здобувачів освіти в конкретному класі, в межах заданого державним стандартом «максимального» навчального навантаження.	
	Ватутінський центр професійного розвитку педагогічних працівників	Додаток 3	Надати роз'яснення щодо інтегрованого курсу “Природничі науки. 7-9 класи”: чи є цей курс обов'язковим при предметному вивченні природничої освітньої галузі і викладається паралельно з предметами біологія, географія, хімія, фізика	Враховано	Текст доповнено: «Інтегрований курс природничої освітньої галузі (“Природничі науки2”) у 7-9 класах - вибірковий освітній компонент, який при предметному вивченні природничої освітньої галузі доповнює навчальні предмети та сприяє формуванню в учнів цілісної наукової картини світу.»	
	Плеченко Л., Ольга Андріївна, Сирцова О.,		Збільшити кількість годин на вивчення історії	Взято до уваги	Додаток 3 доповнено пунктом такого змісту:” 8. Для формування навчального навантаження навчальних предметів або інтегрованих курсів громадянської та історичної освітньої галузі рекомендовано дотримуватися максимального показника, визначеного для цієї освітньої галузі в додатку 1	
	Сирцова О.		Внести пропозиції КМУ про внесення змін у додаток 23 Державного стандарту базової	Взято до уваги	Пропозиція не стосується документа, який обговорюється Пропозиція не	

			середньої освіти щодо збільшення мінімальної та максимальної кількості годин на вивчення дисциплін громадянської та історичної освітньої галузі		стосується документа, який обговорюється	
	Спільнота вчителів хімії відділу освіти Білоцерківської міської ради Київської області, Ковтун Ю, Романенко С., Воронюк Т., bob_flash, Бачківська В.,	Додаток 3-4	Зауваження щодо критично низької кількості годин на вивчення хімії.	Взято до уваги	У Типовому навчальному плані проєкту Типової освітньої програми кількість годин на тиждень визначена з розрахунку мінімального навчального навантаження базового навчального плану державного стандарту. Заклад освіти укладає власний робочий навчальний план як частину освітньої програми закладу освіти в якому за рахунок годин перерозподілу навчального навантаження може збільшувати кількість годин на вивчення освітньої галузі, або її окремого компонента (навчального предмета, інтегрованого курсу), які є пріоритетними для здобувачів освіти в конкретному класі, в межах заданого державним стандартом «максимального» навчального навантаження.	

	Ірина Михайлівна	Додаток 3-4	Не припустимо скорочення годин на вивчення хімії, фізики, математики.		У Типовому навчальному плані проєкту Типової освітньої програми кількість годин на тиждень визначена з розрахунку мінімального навчального навантаження базового навчального плану державного стандарту. Заклад укладає власний робочий навчальний план як частину освітньої програми закладу освіти в якому за рахунок годин перерозподілу навчального навантаження може збільшувати кількість годин на вивчення освітньої галузі, або її окремого компонента (навчального предмета, інтегрованого курсу), які є пріоритетними для здобувачів освіти в конкретному класі, в межах заданого державним стандартом «максимального» навчального навантаження.	
	Ткач Світлана	Додаток 3-4	Виділити на вивчення біології у 7 класі 3 години, а у 8 достатньо 2.	Взято до уваги	У Типовому навчальному плані проєкту Типової освітньої програми кількість годин на тиждень визначена з розрахунку мінімального навчального навантаження базового навчального плану державного стандарту.	

					Заклад укладає власний робочий навчальний план як частину освітньої програми закладу освіти в якому за рахунок годин перерозподілу навчального навантаження може збільшувати кількість годин на вивчення освітньої галузі, або її окремого компонента (навчального предмета, інтегрованого курсу), які є пріоритетними для здобувачів освіти в конкретному класі, в межах заданого державним стандартом «максимального» навчального навантаження.	
	Волубаєва А.	Додаток 3-4	Забгато фізики в 9 - 10 - 11 класах. Замість 3-4 потрібні лише 2.	Взято до уваги	Години навчальний плану для 10-11 класів не регламентуються документом, який знаходиться на обговоренні.	
	Волубаєва А.		Потрібно спрощувати програму з фізики, прибираючи вищу математику	Взято до уваги	Не регламентується документом, який обговорюється.	

	<p>Боса Т., Архипчук Л., Усик М., Рицарева А., Коток Н., Левшенюк А., Чорнобай Н., Влпсюк І., Максимець Р., Невірковець В., Маринкевич В.,</p>	<p>Додаток 3-4</p>	<p>Не зменшувати години на соціальну і здоров'язбережувальну освітню галузь, зокрема на предмет "Здоров'я, безпека та добробут"</p>	<p>Взято до уваги</p>	<p>У Типовому навчальному плані проекту Типової освітньої програми кількість годин на тиждень визначена з розрахунку мінімального навчального навантаження базового навчального плану державного стандарту. Заклад освіти укладає власний робочий навчальний план як частину освітньої програми закладу освіти в якому за рахунок годин перерозподілу навчального навантаження може збільшувати кількість годин на вивчення освітньої галузі, або її окремого компонента (навчального предмета, інтегрованого курсу), які є пріоритетними для здобувачів освіти в конкретному класі, в межах заданого державним стандартом «максимального» навчального навантаження.</p>	
	<p>Дитячий фонд ООН, ЮНІСЕФ</p>	<p>Додаток 3-4</p>	<p>Безпековий практикум в рамках соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі</p>	<p>Відхилено</p>	<p>Мінімальна кількість годин визначена базовим навчальним планом на цю освітню галузь - 1 год на тиждень. Тому недоцільно передбачати навчальним планом вивчення окрім</p>	

					інтегрованого курсу ще й курс “Безпековий практикум”. Відповідні базові знання згідно з державним стандартом (додаток 15) включені в зміст інтегрованого курсу цієї галузі. Вони можуть бути доповненні при вивченні міжгалузевого інтегрованого курсу з відповідною назвою.
	Приватний освітній заклад ТОВ “Софіївсько-Борщагівський ліцей “Софія”	Додаток 3-4	В рамках соціальної і здоров’язбережувальної освітньої галузі вивчати курс ОХЕ чи в подальшому Основи сім’ї.	Відхилено	Мінімальна кількість годин визначена базовим навчальним планом на цю освітню галузь - 1 год на тиждень. Відповідні базові знання згідно з державним стандартом (додаток 15) включені в зміст інтегрованого курсу цієї галузі. Тому недоцільно передбачати навчальним планом вивчення у межах галузі окрім інтегрованого курсу ще й курс “ОХЕ”. Заклад освіти може доповнювати навчальний план вибірковими освітніми компонентами, зокрема курсами емоційного та етичного спрямування, які включені до типового навчального плану

	Приватний освітній заклад ТОВ “Софіївсько-Борщагівський ліцей “Софія”	Додаток 3-4	Години мистецької освітньої галузі зараховувати до технологічної чи інформатичної по запиту батьків	Відхилено	Обов’язкові результати навчання учнів; рекомендовану, мінімальну та максимальну кількість навчальних годин за циклами навчання (5—6, 7—9 класи) Державним стандартом визначено для кожної освітньої галузі окремо.	
	Козлова Л.	Додаток 3-4	Дозволити 1 годину фізичної культури у 5-7 класах використовувати для викладання хореографії	Відхилено	Уроки з фізичної культури, згідно із частиною четвертою статті 26 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», є обов’язковими і проводяться не менше трьох разів на тиждень, що відображається в навчальному плані закладу освіти для кожного класу.	
	Касьяненко А.	Додаток 3-4	Розробити та впровадити навчальну програму /дисципліну “Психологічна наука”	Відхилено	Заклад освіти може доповнювати навчальний план вибірковими освітніми компонентами, не вказаними в додатку 5, за рахунок годин перерозподілу навчального навантаження між освітніми компонентами. Для цих освітніх компонентів заклад освіти розробляє / використовує навчальні програми, які отримали гриф	

					«Схвалено для використання в освітньому процесі» в установленому порядку	
	Гавриленко А., inna.finans, dasya290373, Жуковський В., Подгаєць О., Маняк Т., Павлова О., Ковалик А.		Обов'язкове впровадження в освітній процес програми “Духовність і мораль в житті суспільства” (Жуковський. В., Сіданіч І.)	Відхилено	Мінімальна кількість годин визначена базовим навчальним планом на цю освітню галузь - 1 год на тиждень. Відповідні базові знання згідно з державним стандартом (додаток 15) включені в зміст інтегрованого курсу цієї галузі. Тому недоцільно передбачати навчальним планом вивчення у межах галузі окрім інтегрованого курсу ще й зазначений курс. Заклад освіти може доповнювати навчальний план вибірковими освітніми компонентами, зокрема курсами емоційного та етичного спрямування, які включені до типового навчального плану. Зокрема і курсом “Духовність і мораль в житті людини”.	

	Жуковський В., Павлова О,		Ввести до програми викладання курс "Основи християнської етики"	Відхилено	<p>Україна світська країна. Згідно з Конституцією України церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави, а школа - від церкви. Жодна релігія не може бути визнана державою як обов'язкова. Відповідно до частини 1 статті 6 Закону України "Про освіту" принципами освітньої діяльності є науковий характер освіти; невторчання релігійних організацій в освітній процес (крім випадків, визначених цим Законом).</p> <p>Тож впровадження такого курсів порушує норми законодавства. Школярі мають право вільного самовизначення щодо релігії. До того ж у класах можуть бути діти інших віросповідань.</p>	
--	------------------------------	--	---	------------------	---	--